

CSALÁD ÉS ISKOLA.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY,

szülők, kisednevelők, tanítók és a nevelésügy barátai számára.

KIADJA A KOLOZSMEGYEI TANÍTÓ TESTÜLET.

FŐMUNKATÁRS:

VÁRADI KÁROLY.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KISS SÁNDOR.

Rovatvezetők: BENEDEK SAMU, HEGEDŰS ISTVÁN, PARÁDI KÁLMÁN.

Megjelenik — július és augusztus havukat kivéve — havonként kétszer, legalább egy ivnyi tartalommal.

Előfizetési ára: egész évre 3 frt, félévre 1 t 50 kr.

Pályázatok s egyéb hirdetések petit soronként 5 krral számíttatnak.

E közlöny beltartalmát illetők a szerkesztőhöz (lakik Ovár. Bástyautca 1. szám alatt); az előfizetési pénzek, hirdetések és reklamációk pedig — Propper Ferenc egyleti pénztárnok címén — a kiadó hivatalba (csillagúta, 7. sz. a.) küldendők.

A gyermekek, mint szüleik nevelői.

I.

Bár mennyire tessék is képtelenségnek a tétel, melyet e soraim fölé írtam, mégis igaz. Maga az élet igazolja, hogy a gyermekek is lehetnek szüleik nevelői; s ha nem azok, nem ők a hibásak.

Reméllem, mondanom sem kell azonban, hogy korán sem azt a visszás viszonyt értem én ez alatt, a melyben a gyermekek böles tanácsokat osztogatnak, vagy éppen erkölcsi prédikációkat tartanak szüleiknek. Fájdalom! sok szülő erre is eljut, kivált napjainkban; de én az ilyenek számát nem szaporítani, hanem éppen apasztani óhajtanám. És mivel hiszem, hogy kitűzött tételtem értelmének megvilágosítása némi szolgálatot tehet erre: annak fonalán haladva, kutatni, és a mennyiben terem engedi, néhány gyakorlati példában felmutatni igyekszem azt a hatást, a melylyel gyermekeink befolyanak, vagy legalább befolyhatnak arra, hogy minket jobbakká, tökélesebbekké, — s így általában emberi, de különösen szülei elhivatásunk betöltésére alkalmasabbakká tegyenek.

Mint hogy pedig a dolog rendi úgy kívánják, kezdem legelőbb is a születésöken. Hogy azonban szemérmesebb természetű t. olvasóim ettől meg ne riadjanak, előre is ígérem, hogy semmi olyat mondani nem fogok, a mi miatt méltó okok volna pirulniok. A világgért sem; sőt — a mint mindjárt tapasztalni fogják — talán nagyon is komoly lesznek.

Böles munkája az a gondviselésnek, vagy — ha úgy tetszik — a természetnek, hogy már születésükkal, sőt majdnem fogantatásukkal kezdik éreztetni az imént jelsztem hatást a gyermekek. Az első nyilalás, melyet piczike magzata miatt érez a leendő anya, óva-intó figyelmeztetés részére arra, hogy ezután jobban kell ügyelnie egészségére, életére; férjére nézve pedig arra, hogy ha eddig nem is volt, de mostantól kezdve már igazán

férfinak kell lennie. S ki tagadhatná, hogy a legtöbb házaspárra nagyon is idején való figyelmeztetés ez? Hiszen a köztapasztalás bizonyítja, hogy a csak valamenyire módos új házások élete is, kivált házasságuk ez első időszakában, csaknem folytonos szorakozások és mulatozások közt telik le. Illő tehát megtudniók, hogy mostantól kezdve már a kötelesség lesz rájuk nézve a fődolog, s amazok csak a mellékesek, melyekről rendre mind inkább le kell mondaniók.

Különösen szoktatnia kell magát erre annak a férfinak, a melyiknek ez kezdetben talán nehezebben megy, s a ki éppen ezért az első intést kapta is rá a természetűtől: a nőnek!

De a nőktől, ily időben nem szabad megtagadni vágyaik kielégítését! — tartották eddig a vén asszonyok, s néha erősítették mellettük az asszonyi szélsőnek s hiúságoknak kedvezni akaró orvosok. — Nem arról van szó, hogy éppen ekkor s hogy mások tagadják meg tőlük; pedig néha erre is lehet szükség. Hanem arról, hogy magok mondjanak le róluk önként, vagy hogy mások ne nyujtsanak ily esztelen vágyak ébredésére részükre alkalmat. Vágyainkat nem lehet egyszerre ketté vágni, de figyelmünk másfelé irányzásával s természetünk lassankénti szoktatásával igenis lehet mérsékelni, apasztani. De a ki e mérséklést — legalább kis dolgokban — meg nem kezdi ma, az holnap, ha ekkor már talán nagy szüksége lesz is rá, nehezen fogja sikerrel alkalmazhatni.

Ellenben, ha egy fiatal nő attól a perctől kezdve, a melyben az első intést vette a természetűtől leendő anyaságára, napról-napra mind jobban mérsékli magát evésében, ruházatában, indulatában, munkáiban és előbbi szorakozásaiban: ezzel észrevétlenül szoktatja magát arra, hogy ne legyenek oly vágyai majd akkor, a mikor azok kár vagy veszély nélkül már betölthetetlenek. Az ilyen nő a nehéz napokban sem fog bizonyára csömmört kapni a sok, vagy a neki nem való evéstől; nem ájul el a „soirée“kban a kemény vállfűző szorítása alatt;

egy cseléd gondatlansága vagy hibája miatt nem önteti el magát az epével; sűrű gazdasszonykodása közepette nem esik le egy darab szalonnáért, vagy egy tojáért az élés-kamarájának a legfelsőbb polczáról; mindenek fölött pedig nem sodródik abba a bűnbe, hogy valamely ideítlensége — vagy szeszélyéért félszegen szülje meg, vagy egy bálban táncolja el gyermekét, — talán azt a lényt, a ki családi nyugalmanak s boldogságának megalapítója lehetett volna.

Sokat is gondolnak azonban ily következményekre a mai fiatal nők? Hogyan is gondolnának, — hiszen modern társadalmunkban a mindenek fölött uralkodó illem még azt sem engedi meg, hogy bár anyjoktól nyerjenek rá idején intést! Csak is a gondviselés örökösének a munkája tehát, hogy aránylag véve még oly kevés fiatal nő adja meg öntudatlan könnyelműségének a jelzett alakokban az árát, ebben a korban, a melyben alig pár hóval ez előtt egész tüntetéssel hirdették azt is a lapok, hogy Párizsban, a közkiállítás alkalmával, egy fiatal nő áldott állapotában emelkedett fel a közönség mulattatására rendelt léghajón a magasba, s nagy dicsőségére a civilizációnak — ott is szülte meg a gyermekét! — Mondhatom: bölcs férje lehetett; s ha „a fennkölt szellem csakugyan megélt, szinte képzelem, hogy mennyire dicsekszik vele most fűnek, fának az apa és anya, — joggal mondhatván el róla, hogy nekik igazán olyan gyermekök van, a milyen a földön még senkinek sem volt, senkinek sincs! (De hogy nem lesz é? — arról az adott példa után már ők sem állhatnak jót!)

Hagyjuk azonban a valóságnak, vagy képzeletnek eme légi tünceményét Albion ködje felé*) lebegni; s szerencsés utat kívánva neki, térjünk vissza a földre, vizsgálni: vajon ott is ilyen öröm van-e egy-egy ártatlan gyermek szerencsés születésén?

Bizonyára ha nem nagyobb, de legalább ilyen minden esetre van ott is, s talán még a legegyszerűbb kunyhóban is, — kivált, ha az első gyermek születik. A nőre a szerencsésen átküzdött nehéz szenvedés, s a férjre a kiállott nagy aggodalom ott is meghozza a méltó jutalmat — a rég várt örömet. Ezt megosztani, s a megosztás által nagyobbá tenni, csakhamar meg is hívják a fényes keresztelőbe a komaságot, vagy az uri atyafiságot. A szegény anya ugyan jó formán még alig támbázkodott fel a beteg ágyából, hanem azért már feledt mindent, csak hogy a vendégek után futhasson, s őket illően elláthassa. Férje pedig ez alatt, vagy még ezelőtt előkeresi s megnyitja az öreg „bugyiláris“-t s derekasan bele markol, — a mint a nagy öröm hozza magával. Rendjén is van ez okkal móddal! Mert hát

*) Hogy ez ártatlan szójátékot az idéztem „ritka eset“-tel kevésbé ismerős olvasóim is megérthessék, kénytelen vagyok ide jegyezni, hogy a „páratlan új szülött“ egy gazdag angol kereskedőné gyermeke volt, ki a szerencsés véletlen után féltett kincsével csakhamar vissza is utazott Angliába.

minden házaspárnak csak egyszer születik az életben első gyermeke. Az azonban egynek sincs a homlokára írva, hogy több is nezülethessék. Illó tehát, erről sem feledkezni el a nagy öröm miatt: így lehet aztán még máskor s egyebekben is sok kis öröm a háznál. Erre int a kis ártatlan is, ki az első napokban úgy sem kér egyebet, mint nyugodalmat s jó levegőt a maga és anyja számára.

Hát táplálékot? — Rendre-rendre azt is; és pedig egyenesen attól, a kihez őt ezért isten rendeléséből az anya-természet útasította — édes anyjától. Szomorú: ha ez nem adhat neki; s még szomorubb, ha csupa kényeségből vagy kényelemből nem akar adni! Két fogadott dajka, vagy 6 cifra czuczli sem pótolhatja ki az ő részére azt az édestejet, a mely nélkül ritka gyermek lesz igazán édes gyermeke anyjának. S különös, hogy mégis annyi anya tagadja meg napjainkban szeretett gyermekétől e legelső s legjogosabb kérését!

Mintha már ekkor szoktatni akarnák ahhoz, hogy később még többet fognak megtagadni tőlük. Úgy is lesz! A fatalis 5 vagy 6 hét után, a mely idő alatt annyit ültek otthon, csakhamar eszökbe jut a fiatal anyáknak, hogy hát ők nem azért fiatalok, hogy mindig csak gyermekök, vagy házuk rabjai legyenek. Újra elkezdik tehát s egész gondatlansággal folytatják tovább leánykori mulatságaikat s kedvteléseiket. A kis baba ülhet ez alatt oda haza a pesztrával vagy a dajkával, s megköszönheti, ha napjában néhány rövid percre láthatja édes anyját. Meg is köszöni, mert valahányszor csak maga felé látja közeledni azt a lényt, a kit ő gyakrabban is szeretne látni, s kivel oly örömezt lenne együtt akár egész nap hosszat, mind annyiszor vidám mosollyal, édes ujongással fogadja. Sokszor még a kis kacóit is ki-kinyújtja, csak hogy velők anyját magához csalogathassa, magánál tarthassa. De a mai anyák, kiket más jelek értéséhez szoktatott már a modern világszellem, alig értik már ez ártatlan jeleket. Sőt még a gyermekirást sem igen értik, vagy legfeljebb úgy értik, hogy az unalmas dolog, tehát — a mikor csak lehet — el kell szökni előle.

Hát a fiatal férjek s apák? . . Bizony — kevés kivétellel — ők sem különbek! Többnyire ők is nagyon nehezen s igen is későn felejtik fiatalságokat, hogy annál könnyebben s így nagyon is korán megöregesedhessenek. S rohamosan öregesznek is, mert korunkban az élet ugyancsak súlyos teherrel nyomja őket. Nemcsak dolgozniók kell sokat, hanem a csalódásokból és szenvedésekből is bőven kijut a részök. Házi életök s családjuk pedig alig nyújt ma már ezekre enyhületet. Ha dolgaik után hazatérnek, ritkán találják ott-hon nejükét; vagy ha igen is, de többnyire zugolódással és panasszal fogadtatnak.

Különösen sok a panasz az olyan háznál, a hol sok a gyermek. — Rég eltűnt már az a boldog idő, a melyben a sok gyereket isten áldásának tartották. Ma

— a megnehezedett viszonyok közepette — nem ritkán nyíltan hirdetik magok a szülők, hogy a gyermekek kezdenek átkaivá lenni a családnak.

De, hát gyermeink-e az okai annak, hogy ennyire megnehezédtek viszonyaink? S nem mi vagyunk-e inkább a felelősök azért, hogy e megnehezedett viszonyokba, a melyeket a fejlődés rendes menetén kívül leginkább magunk teremthettünk magunknak — nagy szabadjukra csak belé bocsátjuk, de kellően beléjük nem neveljük őket? . . .

Mit? . . . Beléjük nevelni! Isten mentsen: bár magunkat is kiragadhatnók közülök!

De nem ragadhatjuk ki! S a mit magunkra nézve nem tehetünk meg, még kevésbé tehetnők meg gyermekeinket illetőleg. Hanem azt igen is megtehetjük, hogy az adott nehéz viszonyok közepette is tudjunk — ok nélkül való panasz és bűnös átkozódás nélkül is — velők és érettük élni. És erre fejlődésük s életük megfigyelésével — ők magok tanítanak.

Hogy miként? — erről bővebben a következő számban.

Váradi Károly.

(Vége köv.)

A népnevelés a babonák és népszokásokkal szemben.

BCU Cluj / Central University of Brasov

„Irtsd ki a babonás hitet a népköréből, hogy a vallás-erkölcsei élet szabadabban fejlődjék.“

Hogy szép Magyarország a népnevelés terén tett óriás haladás dacára is mily hátra áll még épen e téren, azt csak az tudja, ki a népelet jelenét közletről veszi szemügyre; ott vizsgálja a népoktatás eredményét a nép között — és nem a papiron. . . Iskoláink szaporodnak; a tanítás, oktatás módszere tökéletesedik; minden évben több-több a tankötelesek száma; minden évben több sikert mutat föl a népnevelés. Mind igaz, de hogy keveset haladtunk ahoz képest, a mit még haladnunk kell, az is szent igaz.

Az iskola föladata, nevelés-oktatás által önmagát az életbe átültetni, vagyis: odahatni, hogy a falai közül kikerült növendék az életben értékesítse azt, a mit az iskolában tanult, s tanuljon értékesíthetőt az életben. . . E tekintetben állunk mi hátra. A szoroson vett népnevelés nálunk még csak — általános eredményként — az irni-olvasni tudók számának szaporodását mutathatja föl. És ez nem elég. Az általános értelmi felvilágosodás ettől még messze van! S pedig ez az, a mit a népnevelésnek elérni kell. Itt rátérhetek tulajdonképeni tárgyamra, melylyel fennebbi állításaimat kellőleg megvilágosíthatom.

A nép zöme babonás, munkátlan, iszákos; szoká-

sainak nagy része egy elmúlt kor helytelen szokásai; hite nem a vallás-erkölcsei élet talajában gyökerezik, hanem az oktalan babonából szívja táplálékát. Ide számítom az irni-olvasni tudókat is. A kivétel kevés. Ha kivesszük Pétert a munkátlanok, iszákosok rajából, oda sorozhatjuk a babonások közé; — s a ki nem babonás? — a vallásos hit dolgában áll gyöngén. És a népnevelés ez állapotok javításában, ez ideig, vajmi kevés eredménnyel ékeskedik! A mi falusi iskoláink — vannak ugyan dicséretes kivételek — ritkán tudnak az életnek oktatni. A vallás-tanító előveszi a „kis bibliát“ s abból megtanítja az „első emberek esetét“ a nélkül, hogy talán egy pár magasabb fogalom megmagyarázásán kívül, egyebet tenne a tanítás sikeresítése céljából; a nélkül, hogy tanítását átadná az életnek. Ezen elbeszélésben előjön az ember kísértése az ördög által. Milyen jó alkalom nyílik itt arra, hogy a tanító, a gyermekekben élő babonás (kísértésekbeni) hitet kiirtsa! A nép általában hiszi az ördög hatalmát, s ha egy ember ugyanazon hibát többször elköveti, azt mondja: nem tudott ellent állani az ördög kísértésének; — és így mentik az újra meg újra ismétlődő vétket. Ha a tanító tapintatosan rávezeti tanítványait arra, hogy a kísértő ördög, az emberi kebelben levő rozsravaló hajlam, melyet minden ember képes legyőzni ha igazán akar, a czél elvan érve. A gyermek utközben, a míg az iskolából hazáig megy, szinte láthatólag küzd gondolataival. Rendezi az anyagot, melyet a hallottakból fejébe halmazott, s készül az előadásra, melyet a kandaló pislogó tűzénél babonás szülőinek tart. Ime, hogy tanítunk az életnek! A szent történetnek mit sem ártunk az ily eljárással, de aztán mennyit használunk a vallás-erkölcsei életnek?! . . . Az a gyermek, kinek kebléből kiirtád a babonás hitet, az iskolát szülői házába viszi s tanító lesz, megtanítja szülőinek: mi az ördög s miképen lehet azon győzedelmeskedni. De nem is hiszem, hogy valaha az ördögnek tulajdonítsa elkövetett hibáit!

Ragadjunk meg még egy bibliai elbeszélést: „Jézus megfeszítése.“ Ezen elbeszélésben szomorú sötét nap a „péntek“ nap; a nép babonás hitében veszedelmes egy nap az a „péntek“ nap! Akkor új munkához nem kezdenek az emberek, akkor nem nőülnek, új állomást nem foglalnak el, talán még a bünt sem szabad e napon megbánni, mert e nap szerenszétlen nap! „Ne kezdj pénteken, mert könnyen végzel szombatira!“ t. i. meghalsz! Ezt mondja a közmondás, ezt tartja a nép babonás hite. S valóban észrevehető az anyagi károsodás azon falvakban, hol a nép e babonás hitben él. A földműves csütörtökön végzi be szántó munkáját; a föld el van készítve a vetőmag befogadására; a rákövetkező pénteken helyes gazdasági elveknél fogva vetni kell. . . A nap szelid őszi fényben mosolyog; lenge szél susog, mely a vetőmagot nem fogja szétszorni; az idő a munkára a

legkedvezőbb. . . És, nézz körül, a barna határon nem látsz munkában izzadó gazdát, nem fehérlik a dülőkön kérődző szarvasmarha fogat. Árva a határ, mint a népnevelés... Kérdezed: mi az oka? — a felelet: „péntek van! — A szántást általában tegnap végezték be s ma, mivel péntek van, nem kezdi meg a vetést.“ S én azt is meg mondom miért: A buza üszögös, a rozs ritka lesz, az árpa kevés magot fog adni s isten tudja mi minden szerencsétlenség éri a határt. Így okoskodik és tesz a nép!. Szombaton bekövetkezik a hosszás őszi esőzés és a vetésre több alkalmas idő nem ajánlkozik. A magot nem boronálják, de keverik a földbe. A jövő aratás rosszul üt be: a buza egy része üszög, a rozs ritka, az árpa terméketlen. Így munkál a természet! . . .

Ime egyetlen péntek nap, egy kis babona 10—20 ezer forint kárt tesz csak egy falu határan.

Boér Miklós.

(Folytatjuk.)

Az iskolai egészségügy köréből.

III.

Szóljunk lapunk e rovatában ez alkalommal valamit az iskolai fűtés és világításról.

A czélszerű szellőztetés szorosan összefügg a jó fűtéssel. mert egészségügyi szempontból csak az olyan fűtés állja ki a bírálatot, mely egyenlő meleget egyenletesen szolgáltat, s ez által egyenletesen és folytonosan ujítja a szoba levegőjét. Ily szempontok mellett csak azon kemencék felelnek meg a kívánatnak, melyek a hőmérséketet nem emelik hirtelen, s e mellett a tüzelő anyagot teljesen elégetni képesek, mert csak így lehet a tantermeket megóvni a füsttől és szénigótól. Ez érdekeket leginkább megvalósítják, s így iskolák fűtésére legalkalmasabbak a eserép kemencék, fél láb magas állványra helyezve. Az olyan kemencék, melyek kívülről fűtetnek, iskolához nem ajánlhatók, mert ez által azoknak légtisztító hatása igen akadályozva — sőt lehet mondani megsemmisítve lesz.

Egyik szabály továbbá, hogy a kemence a padoktól távol álljon, mert különben a sugárzó meleg a tanítványokra kellemetlenül — sőt károsan hat. Ohajtandó lenne az is, hogy egy iskola-szobából se hiányozzék a hőmérő; e nélkül a legjobb fűtő készülékkel is botrányos visszaéléseket lehet elkövetni. A mi a tantermekek téli hőmérsékét illeti: a legáltalánosabb orvosi vélemény szerint 15°C. a tanulók vérmérsékletének s általában egészségi igényeinek a legmegfelelőbb. Ajánljuk is a mondottaknak buzgó figyelembe vételét, mert a kellő hőmérséklet előállítása s a tiszta levegőnek folytonos fenntartása annyira szükséges, hogy e nélkül, vagy ennek elhanyagolásával az iskola test- és lélekölő kintpadá válik. A tiszta és mérsékelt meleg levegő ugy szük-

séges a test életére, mint nélkülözhetlen a szellemi tehetségek ébresztésére és fejlesztésére.

Minden iskola igazgatóságának kötelességévé kelle-ne tenni, hogy készítsen egészségügyi szabályzatokat s azokat a tantermekben függesse ki. Ezekben lenne meghatározva a fűtés-, légváltóztatás- és világításnak szabályai: mert lehetnek a tantermek bármily czélirányosan is építve, s a ventilatió beállítva, azokból csak ugy származik a kívánt eredmény, ha egy értelmes tanító, s egy bölcs belátással bíró iskola-igazgatóság örködik a felett, hogy egy iskolának az építészett által adott előnyei okszerűen felhasználtassanak s az egészségügy legkiválóbb törvényei állandólag szem előtt tartassanak.

A mi a tanterem világítását illeti: ennek olyannak kell lenni, hogy vakító fény a tanulók látszerveit ne izgassa, de másfelől hiányos világítás vagy szétszórt fény se árthasson szemcüknek. Hogy e bajoknak elejét vehessük, mindenek felett szükséges, hogy az ablakok a teremnek csak egyoldalán legyenek építve. Továbbá, ugy rendezzük be a tanteremben az ülőhelyeket, hogy a világosság az író, vagy olvasó tanulók munkájára mindég halfelőlről jöjjön. Az előlről vagy hátfelől, valamint a két ellentétes oldalról világított tantermek nagymértékben befolylnak a szem vakítására.

E tárgyban legterjedelmesebb és figyelemre méltó munka Dr. Kohn boroslói tanár műve. Szerinte minden tanulóra 300□" üveget kell számítani, 20 tanítvány számára pedig így egy olyan ablak kell, melynek magassága 80—100" és szélessége 50—60". Az ablaknyílások a padolattól 3 lábnyira kezdődjenek s magasságuk a szoba fedelétől másfél lábnyira végződjenek.

Iskolák ablakaira felgöngyölhető halavány zöld, vagy világos barna függönyök legajánlatosabbak; az ilyenek az erős világosságot gyöngítik, a vakító napsugarakat visszatartják s a nyári nagy meleget nem boesátják át.

Az estéli világításnál főleg arra kell figyelni, hogy az a látszerveknek ne ártson s a légzőszervekre ingerlőleg ne hasson. Mellőzve a gázzal való világítást, mely csak nagyobb városokban vihető ki, a tantermekben legajánlatosabb a petróleummal való világítás. A tisztított petróleumban egy oly világító szert birunk, melylyel mind olcsóság, mind világítás és tisztaságra egy világító szer sem versenyezhet. A legegyszerűbb petróleum lámpa fénye öt gyertya fényével ér fel.

És végül még e tárgyról egyet: egészségügyi szempontból ne kerülje ki figyelmünket az se, hogy mily távol ülnek a világító testtől a tanulók. Igen erős fény a látszervet ingerli s annak gyuladását idézi elő, nem elegendő világítás ellenben a szemnek erőltetett alkalmazkodását — accomodatio — igényli, minek huzamos gyakorlása rendszeren rövidlátást s nem ritkán a kancsal-ságnak egy nemét idézi elő.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Titkári jelentés

a kolozsmegyei tanítótötestület 1877. nov. 1-től 1878. nov. 1-ig lefolyt évi működéséről, felolvasta titkár Paal Ferencz a tanítótötestületnek Kolozsvártt, a városház nagytermében tartott közgyűlésén 1878. okt. 31.

(Folytatás.)

c) A tankönyvbíráló bizottság tagjai közé beiratkoztak: Váradi Károly, Parádi Kálmán, Cirják Albert, Kiss Sándor, Deák József, Rieger Imre, Benedek Samu s Pataki Ferenc. Elnöknek Kiss Sándor tagtársunk kérésre fel. E bizottság természetesen csak akkor tarthatott ülést, a midőn valamelyik tagja az elvállalt bírálattal elkészült. Bíráltak a következők: Cirják Albert, Northeimer Gyulának ily című művét: „A német nyelv sajátosságairól“. Rieger Imre bírálta Dr Seidel Pálnak „Népiskolai földrajzát.“ Pataki Ferenc Kakujai Károly munkáját: „Magyarnyelvtan és olvasókönyv német tannyelvű tanulók számára.“ Kiss Sándor Gáspár Ignácnak a népiskolák számára írott földrajzát Turcsányi Gyula, Sente Józsefnek „Utmutatás a számtan tanításához“ című munkáját. Hogy ezeken a bírálati estélyeken is több tanulságos eszmecsere fejlődött ki, a dolog természetéből önként értendő.

d) A gazdasági bizottság tagjaifelkeretnek: Benedek József, Propper Ferencz, Gazsi József, Szentgyörgyi Lajos és Deák József. E bizottság a Benedek József tagtársunk elnökle alatt intézte az egyet gazdasági s ezzel rokon ügyeit.

Miután a választmányról, a nevelésügyi, tankönyv bíráló és gazdasági bizottságokról tett jelentésemmel a központi kör munkálkodását körvonaloztam, áttérek egyetünk vidéki köreire.

e) A bánfi-hunyadi kör mult évi december 22-én tartotta meg Magyar-Valkón ez évi első rendes közgyűlését, melyben, — a központi választmányhoz beküldött jegyzőkönyv értesítése szerint, a kör titkos szavazattal megválasztá tisztviselőit. Elnök lett ismét Kilyéni Endre, jegyző: Szentgyörgyi Lajos tagtársunk. Az ujonnan választott tisztikar elfoglalván helyét, folyamattát vette a tárgysorozat kimerítése; nevezetesen: Kilyéni Endre tartott az elemi iskola VI-dik osztályában nyilvános tanítást a mértani földrajzból, a mely a jelen volt szemlélők által sikerültnek nyilvánított. Azután Gagyai Samu olvasta fel „A népiskolai kézi munkák szükségessége és tanítása“ című értekezését, melyet a gyűlés nagy érdeklődéssel hallgatott és minden pontjában el is fogadott. Továbbá felolvastatott egy bizottság által készített bírálat Koleszár Lajosnak a megelőző gyűlésen felolvasott ily című értekezésére: „Miként szoktathatjuk a gyermekeket engedelmességre.“ Ugy az értekezőnek, mint a bírálóknak a kör elismerését fejezte ki munkásságukért. Végül kisebb fontosságú keblügyek elintézése után meghatározottat a jövő ülés helyéül

Bánfi-Hunyad s idejéül márczius hava, mely alkalomra Téglás Józsefa tanítónő ígérkezett nyilvános tanítást tartani és Szentgyörgyi Lajos egy értekezést felolvasni e tételről „Miként szoktathatjuk a gyermekeket takarékosagra?“ A jegyzőkönyvhöz mellékelt kimutatás szerint a b.-hunyadi kör rendes tagjai száma 20, és pártoló tagjaié 10, tehát a kör összes létszáma 30 tagból áll.

A második rendes gyűlés márcz 23-án tartott meg B.-Hunyadon 19 rendes tag és 3 vendég jelenlétében, a midőn Szentgyörgyi Lajos felolvassa jelzett értekezését s egyszersmind vitatkozás és megbeszélés tárgyául ajánlja a következő tételt: Ne adjunk a gyermek kezébe kész játékszert akkor, a midőn azt saját erején is elkészítheti,“ melyből élénk eszmecsere fejlődött s több rokontárgyu tétel megvitatására adott alkalmat. Tárgyaltatott még ez a két tétel: „Az iskolai takarékpénztári intézmény majd csak az iskolai kézimunkák meghonosítása után létesíttessék,“ és „Ki kell-e mindig hallgatni a gyermekek panaszát vagy nem?“

Ez utóbbi tétel tisztázását egy értekezéstől várva a kör, Kése József tagtárs ajánlkozását annak megírására örömmel fogadta. Zárt ülésben megbíráltatott a Téglás Józsefa és a Szentgyörgyi Lajos tagtársak nyilvános tanítása, amaz egy olvasmány tárgyalásából a III. oszt. emez a történelemből az V. osztályban. Mindkettő sikerültnek nyilvánított. Ugyan e gyűlésen, két fontosabb intézmény is határozatba ment, t. i. hogy a kör tagjai rendre legyenek kötelesek egy-egy tankönyvet ismertetni, és a másik, hogy kéressék fel a központi választmány, miszerint találjon módot egy oly népiskolai földrajz előállítására, mely a miniszteri tervet kellő figyelembe vétele mellett országgrészünk s különösen megyénk ismertetésénél járna el több szakértelemmel és lelkiismeretesebben. Ez indítvány s illetőleg felszólítás tárgyaltatott is a központi választmányban és pedig kapcsolatosan azon indítvánnyal, a melyet ettől függetlenül tett volt Váradi Károly tagtársunk a febr. 23-án tartott ülésben, hogy t. i. ama két arany, mely már három év előtt volt az egyletnek adva a végett, hogy pályázati jutalomul tüzessék ki, s mely még az egylet rendelkezésére áll, értékesíttessék oly módon, hogy Kolozsmegye földrajzának megírására tüzessék ki pályadíjul. De mint annyi sok jó szándék a világon, ugy ez is, t. közgyűlés! mind ez ideig csak kegyes óhajás maradt azon egyszerű okból, hogy nincs pénzünk.

A lefolyt egyleti évben is elismerésre méltó buzgóságot fejtett ki bánfi-hunyadi körünk tagjai közül többen aláírtak a választmányból küldött ivekre a mindnyájunk által ismert „Eötvös alapra“, s 13 forintot be is küldöttek, mint tagsági díjakat, a mely összeget tantestületünk elnöke, mint ez ügynek buzgó pártolója és szorgalmazója, a központban, illetékes helyére be is szolgáltatta.

f) A nagy-almási kör, a mely pártoló tagok

hiányában, csak a 9 rendes tagból állott, első gyűlését mult évi december 29-én tartotta meg Nagy-Almásón. Megválasztá Dézsi Lőrinc tagtársunkat elnöknek, Antal Györgyöt jegyzőnek. Nyilvános tanításokat tartottak: Benedek János helybeli és Dézsi Lőrinc középlaki tanító, amaz a természettanból, ez a számtanból. A bírálók mindkettőt sikerültnek ítélték. A második gyűlést Késden tartották meg ápril 24-én, de csak 4 tag jelenlétében. Nyilvános tanítást helybeli tanító Mátyás Miklós tagtársunk tartott a földrajzból és a számtanból, Dézsi L. pedig értekezett e címek alatt: „Népünk józan, hazafias nevelése sok részben a néptanítóktól függ,” továbbá „Miféle utakon és módokon tarthatja a tanító kellő éberségben a gyermekek figyelmét?”

Ezekben kívántam bemutatni, t. közgyűlés tantesületünk 3 körének azon működéseit, a melyek jegyzőkönyveikből láthatók és a melyek tulnyomóan az iskolák ügyét, a nevelést, oktatást s tagtársainknak szakmájokban való önmivelését tárgyazzák.

Ezek után t. gyűlés! áttérek a központi választmányra bízott teendők közül azokra, a melyeket jelenlésem elején jeleztem volt, t. i. a melyek az egylet lapját, könyvtárát, pénztárát és egyéb vagyonát illetik.

9) A „Család és Iskola” című nevelésügyi szaklapra kimondta volt a mult évi közgyűlés, hogy az egylet tulajdona, s kiadását a tantesület elvállalja; ennekfolytán az előfizetési pénzeket maga kezelheti pénztárnoka által, szerkesztőjét maga választja, tagjait igyekszik rábírní, hogy a lapra előfizzessenek s körükben igyekezzenek terjeszteni, s végül mint kiadó tulajdonos, utasította a választmányt, hogy az előfizetések számbavétele után csak akkor bocsátkozzék bele a lap további kiadásába, ha látja, hogy az nem fogja terhelni sem az egylet pénztárát, sem a tantesület tagjait elviselhetlen kiadással, miután a netaláni deficit esetre aláírás után kötelezte magát megadóztatni, s a lapot e tehertől megmenteni. Ugyancsak e közgyűlés jegyzőkönyve szerint, midőn a szerkesztőknek s munkatársaknak elismerő köszönetét nyilvánítá, egyszersmind megbizta a választmányt, hogy a hátralékosoknál künn levő 273 frtnyi összeget a lehetőleg hajtsa fel és a begyüendő összeg csatoltassék a lap alapjához; s végül, hogy intézzen a társjegyletekhez s a tanfelügyelőkhez egy felszólítást, a melyben azokat lapunk támogatására kérje fel.

A választmány a közgyűléstől nyert utasítás szerint járt el a lap ügyében s különösen az erdélyrészi társjegyletektől és tanfelügyelőktől remélte, hogy ez egyetlen nevelésügyi szaklapját hazánk e részének pártfogó-sukra fogják méltatni.

És itt kedves köteleességemnek tartom telemlitni, hogy Aranyos-Tordamegye kir. tanfelügyelője, Moldován Gergely ur, hozzánk intézett beceses válaszában 1878-ra a tankerületében levő iskolák számára 10 példányban a lapot megrendelte. A „Család és Iskola” pénzalapja

osakugyan felszaporodott annyira, hogy midőn a január 26-án tartott választmányi ülésből kiküldött 4 tagu bizottság azt megvizsgálta, azt a megnyugtató jelentést tehette, hogy az első félévre a lap költségei fedezve vannak, sőt a szerkesztőség számára néhány külföldi szaklapot is meglehet rendelni. A pártolás a második félévre sem csökkent s ha egy néhány előfizető ki is maradt, a lap egész évi költségei teljesen fedezve vannak, sőt a pénztárnoki jelentés, mely folyó évi október 23-án kelt, egy pár száz forintnyi pénztármaradékot is jelez. E jelentés szerint ugyanis: az előfizetők száma e folyó évben 272. Begyűlt eddig 437 frt 85 kr, maradt előfizetési hátralék 383 frt 75 kr. A lap egész évi költsége 582 frt 44 kr, melyhez járul még 5 előfizetőnek a II-od félévre beszüntetett 7 frt 50 krja, marad a pénztárban, ha ugyan a hátralék mind begyűl, 231 frt 66 kr. felesleg. E pénztárnoki számadásban a lapnak csakis azon kiadásai vétettek tekintetbe, a melyek a nyomtatás-, bélyeg-, postadíj-, kihordás s a külföldi szaklapok előfizetési díját illetik, a szerkesztő és munkatársak honoráriumai nincsen ideszámítva, a melyet pedig azok méltán megérdemelnek ügybuzgó munkálkodásukért.

A mint a jelen közgyűlésre megállapított sorrendben látható, a lap ügyének tárgyalása ismét kitűzetett, mivel Kiss Sándor tagtársunk a szeptember 28-án tartott választmányi gyűlésben kijelentette, hogy tulságos elfoglaltatása miatt jövő évre a lap szerkesztéséről kénytelen lemondani. A választmány sajnosau vette tudomásul, mert nem ok nélkül tartott attól, hogy tagjai közül senki sem fog találkozni, a kinek ideje, kedve és tehetsége lenne a szerkesztő teendőit elvállalni. A következő választmányi gyűlésen az ügy állása kedvezőbb fordulatot vett, a mennyiben Kiss Sándor tagtársunk hajlandónak mutatkozott a szerkesztői tisztet tovább is vinni az általa kifejezett feltételek mellett, a melyek elébe a választmány sem kívánt akadályokat gördíteni, tudván azt, hogy a lap ügye a közgyűlésen ugyis tárgyalás alá kerül, s a véghatározás joga magát a közgyűlést illeti. Itt tehát csak a választmány azon óhajlásának adok kifejezést, vajha sikerülne a közgyűlésnek az ügyet úgy megoldani, hogy a különböző érdekek és kívánalmak a lehetőleg kielégítettvén, az egylet lapja továbbra is életbe maradjon!

(Vége következik.)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Mint a győrvidéki tanító-egylet tagja megbizattam, miszerint beceses lapjokat értesitem az itt lefolyt őszi nagygyűlésről, mely f. é. október hó 23-án tartatott a megyeházban.

Október 22. d. u. elértekezlet tartatott a helybeli belvárosi tanodában, mely után Bierbauer Lipót főgymnasiai tanár ur volt szives az egybegyűlt tanítóknak a ter-

mészettanból igen érdekes előadást tartani. Előadás után színházba mentünk testületileg, mely alkalomra a győri színházpartoló egyesület 70 drb. színházjegyet volt szíves az egybegyűlt tanítók részére adományozni.

23. d. e. 8 órakor volt a tanszer-kiállítás megtekintése, mely alkalommal Benedek Adolf helybeli nép. tanító tartott magyarázatot a saját maga által készített és kiállított tanszerekről. Megemlítem egyuttal itt, miszerint a f. évben tartott tanszerkiállítás várakozáson felül sikerült. Belelépti díj 10 kr. volt s a befolyt összeg a 100 frtot meghaladja. 9 órakor elnök megnyitván az ülést, az egyesület által kitűzött pályadíjakra beérkezett munkák íróinak adatott ki a jutalom, és pedig „A népiskolai irály gyakorlatok kezelési és javítási módja“ című dolgozattal nyert 1 drb. aranyat, Schön Bernát; a természetrajzi olvasmány kezelésére kitűzött jutalmat, 8 drb. ezüst forintot, Takács Mihály nyerte el,

Következett két felolvasás „Magyarország nevelés történetének nevezetesebb mozzanatairól“ előadó Kasztner Janka tanítónő-képezdei igazgató és „A faiskolák ügye,“ előadó: Takács Mihály. Mind a két felolvasás a tanító gyűlés fénypontját képezte és a jelenvoltak hangosan éljenezték meg a felolvasókat. E munkák az évkönyvben ki fognak adatni.

Azután egy szépen sikerült gyakorlati tanítás követ-

kezett a számtanból a III. IV. elemi osztálylyal Czechmajster Pál által.

Jövő évre ismét pályadíjak tűzettek ki, és pedig dr. Szombathy Ignác ajánlott újból 8 drb. ezüst frtot e célra. A tárgyat a központi bizottság határozza meg. Továbbá: Kárpáti Endre 2 drb. ezüst forintot ajánlott a legjobb írónak az elemi iskola 6 osztályából. Kasztner Janka pedig 6 drb. ezüst forintot azon vidéki iskolák tanulói számára, kik a házi iparban legtöbb sikert mutatnak fel. És végül az egyesület 2 drb. aranyat egy később meghatározandó tárgyra. A körök által megvitandó tárgyal pedig kitűzetett „A házi ipar meghonosítása megyénkben“ című tétel.

A nagy gyűlés végre elhatározta, hogy oda fog hatni, miszerint minden iskola-köteles gyermek a beiratáskor 1 krt fizessen az Eötvös alapra.

Az egyesület, mely csak egy év óta áll fen, máris 101 rendes tagot számlál s reményünk van, ha alapszabályaink újból megerősítetnek, még több tagot fog számlálni.

Győrött, 1878. október 26-án.

A központi bizottság megbízásából,
Kucelnik Vilma,
egyleti tag.

T Á R C A

A gyermekek nevelése a primitiv népeknél.

III.

Az északamerikai indiánok szeretete gyermekük iránt oly bensős és odaadó, a mint csak lehet. Ha éhszükség jön létre, a meglevő készletből a legtöbbet s a legjobb részt a gyermekek kapják. Sőt gondozásukat a testileg félszeg, vagy lelkileg bamba gyermekektől sem tagadják meg. Az irokeseknél a régiebb időkben a gyermekek, de különösen a leányok igen gondosan neveltettek az anya által. Fő nevelési eszközük: a barátságos rábeszélés volt. A fegyelmezésben többnyire igen óvatosan jártak el: a durva ütlegetést barbárságnak tartották, és annak alkalmazása, — de nem a fiuk, hanem csak a leányokkal szemben — csak is a chippewián és dacoto törzseknél divatos. A fiuk féktelensége és vad-sága büntetés helyett öröme nyújt alkalmat, mert e tulajdonságokat úgy nézik, mint az erőnek, a bátorságnak bizonyítékát. Sőt Hunter állítása szerint e tekintetben annyira mennek, hogy az anyák az olyan fiukat, kik magukat gyáváknak bizonyították, otthon minden módon ingerlik, hergetik, sőt engedik magukat gyermekeik által lökdöstetni, veretni, azon reményben, hogy ez által őket bátrakká, merészekké fogják nevelhetni. A sioux törzs elfogott ellenségén minden kigondolható kegyetlenséget szokott elkövetni, és e munkában a gyermekek is nem csak hogy részt vesznek, de szülőiktől ez irányban a leggondosabban is beléneveltetnek. A

creek népnél a gyermekeket azzal büntetik, hogy láb-szárukat tüvel szurkálják meg, vagy szelidebb eljárásnál arczukat feketére mázolja s bűjtölésre ítélik. Ki elég korán nem kél fel, leöntik hidegvizvel. A legszükségesebb életügyességeket a fiuk apjuktól, a leányok anyjuktól játszva tanulják el. Az irokeseknél a fiuk már korán megtanítatnak a fegyverrel való bánásra, a krähindianoknál pedig már három éves korában lóra ültetik.

Azon engedékenységek, melyet az indiánok úgy Észak- mint Dél-Amerikában gyermekeik, de különösen a fiuk nevelésében tanusítanak, Waitz szerint azon természetes következménye van, hogy a gyermekek nemcsak hogy igen korán a lehető legengedetlenebbek, hanem egyszersmind ez által ama vad függetlenségi szellem és halálos gyűlölet minden kényszer iránt, mely annyira jellemzi az indián fajt, már kora gyermekségében annak szívébe oltatik. — A fájdalomnak néma elviselését, a betegségben hideg önuralmat kíván meg az indián, mint a férfiaság jelét, mindenkitől. Egyedül az indián teszi feladatává azt is, hogy egész külső magatartásában a legnagyobb nyugalmat és egykedvűséget mutasson; és valóban önuralma oly hatalommal kormányozza egész érzelm világát, hogy a legerősebb szenvedélyeknek is alig lehet valami nyomát látni külsőjén. Tagadhatatlanul e jellemvonás is az indián sajátos nevelés egyik eredménye. — A dél-amerikai hordák, milyenek a passék, mundrukok stb. az ifjakat, hogy elég-

gé önmegtadók és érzéketlenek-e, veréssel próbálják ki. Az uaupok s egy néhány más törzs ezen „érettségi vizsgá"-nak a leányokat is alávetik.

Hogy az eszkimoknál „nevelésről“ e szó értelmében szólhatunk-e: alig dönthető el. Mert bár egyfelől ha igaz is, hogy az anyák gyermekeikkel általában gyöngéden, sőt mondhatni kényeszetőleg bánnak, de más felől az is igaz, hogy a gyermeknek szellemi ápolása is ép oly állatias, mint a testi.

A mi a négereket illeti a többek közül pl. Isert azt mondja, hogy a szülők gyermekeiket általában igen gyöngéden szeretik s annyira engedékenyek irántok, hogy a gyermek ritkán kap verést. De mindazonáltal vannak kivételek is, mert a szülőknek teljesen abszolút hatalmuk van gyermekeik felett. Senegambióban pl. még nagykorú gyermekeiket is nem ritkán iszonyatosan elverik a szülők, és a gyermekek ezt minden ellenállás nélkül tűrik. Igen mert a néger gyermek már korán megszokta atyja parancsainak, akaratának feltétlenül engedelmeskedni. — A krus törzs általában igen nagy szeretettel viseltetik gyermekei iránt, de másfelől itt aztán a fiuk is egész odaadással ragaszkodnak anyjukhoz. Ennek magyarázata azonban — Wilson szerint — nemcsak a természeti hajlamban van, hanem azon sajátágos társadalmi viszonyokban is, hogy a fiu nem apja, — hanem anyja után nyeri rangját. Továbbá: az anya ápolja gyermeke szívében a szeretet és ragaszkodás első csiréit; ő gondoskodik gyermeke minden szükségletéről, ő annak állandó kísérője, oltalmazója, s ő egyetlen barátja, védelmezője más gyermekekkel való viszályaiban.

Tulajdonképeni nevelésről habár nem is sokat szólhatunk a négereknél, még is itt-ott találunk olyan jelenségeket is, melyek paedagogiai tekintetből fontossággal bírnak. Így Mungo Park azt mondja, hogy a mandingoknál az anya egyik teendője gyermeke lelkébe az igazságosság érzetét becsépegtetni. Továbbá, a leányokat megtanítják pamutot fonnni s más házi dolgokat elvégezni, a fiukat pedig a földet megmunkálni, stb. Az arany partokon a gyermekek részt vesznek szüleik minden munkájában, korán megtanulják a nyelvet, s elsajátítják a felnőttek egész magatartását. A krúzok rémes mesék s holmi babonás félelmek felébresztésével tartják korlátok közt gyermekeiket. Így pl. büvös tárgyakat, fétiseket kötnek a gyermek nyakára, s azután elhítetik vele, hogy ha valami hibát követ el, fétise azonnal kioltja életét. Sőt ha a gyermek nagyon rakkoncátlanodik, paprikát dörzsölnek szemébe, s bár ilyenkor a gyermek rémületesen sikolt, de azért — a mint Wilson mondja—soha egy sem vakul meg e miatt.

A mandingok gyermekei mar szabályszerűen neveltetnek, csak hogy ez a nevelés annyiból áll, hogy megtanulnak a Koránból néhány mondatot olvasni és leírni, s annak néhány parancsát elperegtenni. A gyermekek 3—4 évig feladatnak a marabushoz tanításra, s bár ez vajmi keveset is tesz, de azért a szülők kénytelenek időnként neki ajándékot küldeni. Ha pedig az atya gazdag, ezen esetben a tanfolyam végén gyermekét ki kell váltania a marabustól pl. egy rabszolgával, vagy egyéb értékes ajándékkal.

Régebbi utazók, mint Alberti, Lichtenstein, dicsőreleg emelik ki, hogy a kafferek és betsuán törzseknél a gyermekek mennyire engedelmesek szülők iránt, a szülők pedig mennyire gondosak gyermekeiknek a hasznos foglalkozásokban való begyakorlásában.

Ujabbban azonban dr. Frits s mások nem igen nyilatkoznak ilyen kedvezőleg.

Némely népeknél meg az van szokásban, hogy a szülők gyermekeiket idegen házakhoz adják nevelés végett. Így adják pl. a Celebes szigeten lakó buguok gyermekeiket, nehogy otthon elkényeztetődjenek — valamelyik barátjukhoz.

Az ősi perui népek már sokkal több gondot fordítottak arra, — hogy gyermekeik jó nevelésben részesüljenek. — A nevelés egészen az atyára volt bízva, kinek hatalma és szolgálatában állottak a gyermekek egész 25 éves korokig. A gyermekért az atya volt felelős. Gond fordított arra is, hogy a gyermekek legyenek képesek hideget és fáradságot tűrni. 16 éves korukban a nemes rendből való ifjak testi ügyességökből nyilvános vizsga alá vettek. Az előkelő családok gyermekei az Ynka dynastia által alapított nyilvános iskolákban — a hol e családnak néhány tagja is működött, mint tanító — a történelemből, vallásból és a törvények esmeretéből nyertek oktatást.

Kiss Sándor.

VEGYESEK.

A lapdíj hátralékok haladéktalan beküldését kérjük.

— Gáspár János, a baróthi felső népiskolánál a művészeti tárgyak tanítója, mult hó november 13-án meghalt.

— Tanítótestületünk nevelés-oktatásügyi szakbizottsága a mult november hó 19-én tartotta meg az évi első ülését, mely a bizottság megalakulásának s a követendő ügyrend megbeszélésének volt szentelve. Az alakulást illetőleg örömmel jegyezzük fel, hogy az önkéntes csatlakozás végett kibocsátott felhívásra már is szép számmal iratkoztak be e bizottságba azon helybeli tagtársaink közül is, kik a választásnak nem tagjai. Állandó elnöket a bizottság most sem választott, hanem kimondotta, hogy mint a tavaly is történt, esetről-esetre minden ülés maga kérend föl egy-egy tagot az elnöki tiszt vitelére; ellenben jegyzőnek Pataki Ferencz választatott meg. Legközelebből tartott közgyűlésünk végzése folytán a bizottság elhatározta, hogy ez év folytán két oly nevelésügyi szakülést fog tartani, melyen minden helybeli tag jelen lehessen; a kiviteli módzatokról ezután lesz gondoskodva. Ügyrendünknek a nyilvános felolvasások tartásáról szóló pontját a bizottság elvileg szintén elfogadta, valamint azon indítványt is, miszerint időnként a vidéki körökhöz egy-egy formulázott tételt küld megvitatás végett. A legközelebbi ülésen Kozma József fog egy módszertani szabad előadást tartani, Rieger Imre pedig referálni fog a tanügyi lapok figyelemre méltóbb cikkeiről. — A könyvbíráló bizottság szintén megtartotta első ülését, de erről bővebben csak jövő számunkban szólhatunk.

— A kolozs megyei tanítótestület b.-hunyadi kör alakuló s egyszersmind első rendes gyűlését folyó évi december hó 9-én fogja tartani Bánffy-Hunyadon, melyre egy a kör tagjai mint a nevelés ügy barátai tisztelettel meghívattak. A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítés. 3. Tisztújítás. 4. Nyilvános tanítások; tanítási fognak: Bács György a III. elemi osztálynak a földrajzból és Fekete Lujza a II. elemi leányosztálynak a beszéd és ért. gyakorlatból. 5. Könyvismertetés Binder Laura által. 6. Kése József értekezésének bírálata Csulak Lajos által. 7. Szentgyörgyi Lajos ellenbírálata. 8. Indítványok s egyéb folyó ügyek tárgyalása. Bánffy-Hunyad, 1878, nov. 22-én. Kilyén Endre, köri elnök.